

ΣΧΟΛΙΟ Σ' ΕΝΑ ΘΕΜΑ | ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

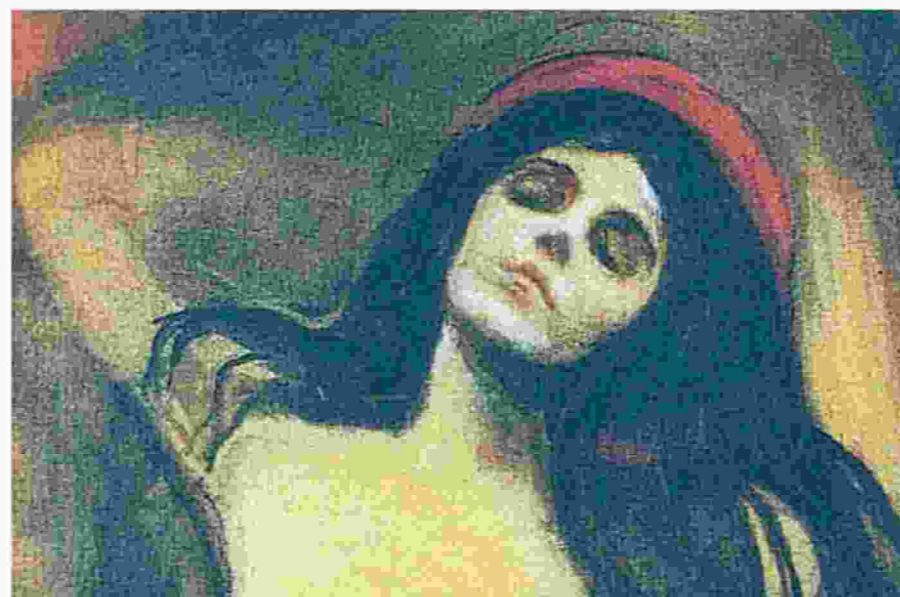
Λίλιθ, η σιωπηλή κόρη που φωσφόριζε

Στο υπέροχο «Βιβλίο των φανταστικών όντων» (μτφρ. Γ. Βένης, εκδ. Πατάκης), ο μεγάλος Μπόρχες αφιερώνει ένα κεφάλαιο στη μυστηριακή Λίλιθ. Σύμφωνα με τους Εβραίους μυστικούς, η Εύα δεν ήταν η πρώτη γυναίκα της Δημιουργίας αλλά η δεύτερη. Είχε προηγηθεί η Λίλιθ.

Κατά τον απόκρυφο μύθο, η ερωτική επιθυμία της Λίλιθ υπερέβαινε τις αντοχές του Αδάμ. Ξέρουμε ακόμα ότι δεν της άρεσε η ιεραποστολική στάση, διότι τη θεωρούσε πολύ παθητική, αντίθετα, προτιμούσε αυτό που αργότερα έγινε γνωστό ως «άλογο του Εκτορα»: μετά τη μάχη ο πολεμιστής είναι κατάκοπος· η ερωμένη τον «ιππεύει» για να τον ξεκουράσει...

Η Λίλιθ, λοιπόν, ήθελε να είναι «από πάνω». Ο θρύλος τη θέλει να ζευγαρώνει ακόμη και με αγγέλους (άγνωστο πώς – οι άγγελοι δεν έχουν φύλο, μα ποιος στέκεται σε τέτοιες λεπτομέρειες), οπότε και ο Θεός την τιμώρησε μεταμορφώνοντάς τη σε φίδι. Πρόκειται, βέβαια, για τον πονηρό όφι που πλανεύει την αντικαταστάριά της, Εύα, ώστε να δοκιμάσει η τελευταία από τον απαγορευμένο καρπό. Η Λίλιθ αρχικά ταύτιστηκε με το σκοτεινό ερπετό – δεν απείχε δηλαδή και πολύ από τον ίδιο τον Διάβολο.

Οχι για πολύ όμως. Οπως σημειώνει ο Μπόρχες: «Σε όλη τη διάρκεια του Μεσαίωνα η επιρροή από τη λέξη “λαγίλ” (“νύχτα” στα εβραϊκά) έδωσε στον μύθο μια νέα τροπή.

Η «Σκοτεινή Μαντόνα» του Εντβαρντ Μουνχ. Θα μπορούσε να προσεύχεται, μα θα μπορούσε επίσης να ηδονίζεται. Ιδανική αποτύπωση της μυθικής Λίλιθ.

Η Λίλιθ δεν είναι πια φίδι· γίνεται οπτασία της νύχτας. Πότε είναι ένας άγγελος που διέπει την πλήθυνση του ανθρώπινου είδους και πότε ένας δαίμονας που ρίχνεται σ' όσους κοιμούνται μόνοι (δική μας σημείωση: βλέπε ονειρώξη, ρεύση) ή σ' όσους ταξιδεύουν σ' ερημικούς δρόμους».

Ο Μπόρχες μνημονεύει κι ένα εξαιρετικό δίστιχο του βικτωριανού ποιητή Ντάντε Γκέιμπριελ Ροσέτι (1828-1882), όπου διαβάζουμε ότι η Λίλιθ χάρισε στον Αδάμ «Σχήματα που κουλουριάζονταν σε δάση και νερά/ Γίους που αστραποβολούσαν, κόρες που φωσφόριζαν». Κόρες που φωσφόριζαν· όμορφος στίχος, ονειρικός και εφιαλτικός την ίδια στιγμή. Σημειωτέον, ο Ροσέτι υπήρξε και

εξαιρετικός ζωγράφος, κινούμενος στον κύκλο των λεγόμενων «προραφαλιτών» της Αγγλίας, όπου συχνά οι αιθέριες γυναικείες φιγούρες από τους μύθους των ιπποτών έχουν κάτι το ερωτικό μα και απειλητικό, σκοτεινό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η εκπληκτική «Αρπαγή του Υλα από τις Νύμφες» του Τζον Ουίλιαμ Ουότερχαουζ.

«Στη λαϊκή φαντασία η Λίλιθ είναι μια υπηλόσωμη και σιωπηλή γυναίκα με μακριά, λυτά μαλλιά», γράφει ο Μπόρχες. Στέκομαι στο «σιωπηλή»: Η γυναίκα που χαρίζει ηδονή μέχρι τελικής πτώσεως στον άνδρα μπορεί να μοιάζει και ευνουχιστική, τρόπον τινά. Τα πολλά λόγια περιττεύουν λοιπόν. Η Εύα θα πρέπει να ήταν ομιλητική γυναίκα.